

Broj: 03-23.1-44-4/18
Sarajevo, 19.02.2018.god.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 27-03-2018			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
63/3	23	840	18

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj
N/r sekretara

Predmet: Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj-decembar/prosinac 2017. godine, dostavlja se

Poštovani,

Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (DEP) je pripremila dokument pod nazivom Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj-decembar/prosinac 2017. godine. Navedeni materijal se dostavlja radi razmatranja i primanja k znanju.

S poštovanjem,

DIREKTOR

Zoran Zeljko

U prilogu:
- kao u tekstu

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING

INFORMACIJA

**o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - decembar/prosinac 2017. godine**

Sarajevo, februar/veljača 2018. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
<i>Industrijska proizvodnja</i>	4
<i>Tržište rada</i>	6
2. Javne finansije.....	7
<i>Indirektni porezi u BiH</i>	7
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH</i>	10
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	11
<i>Cijene</i>	11
<i>Monetarni sektor</i>	12
<i>Bankarski sektor</i>	14
<i>Berze u BiH</i>	15
4. Vanjski sektor.....	17
<i>Vanjskotrgovinska razmjena</i>	17
5. Strane direktne investicije.....	21

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

U nedostatku zvaničnih podataka o nacionalnim računima, a na osnovu raspoloživih kratkoročnih indikatora se može zaključiti da je Bosna i Hercegovina u 2017. godini ostvarila ekonomski rast u rangui prošlogodišnjeg. Međutim, prije elaboriranja kratkoročnih indikatora vrijedi istaći da je EK u u svojoj regularnoj publikaciji (EU Candidate & Potential Candidate Quarterly-CCEQ) navela značajna odstupanja između proizvodnog i rashodovnog pristupa prilikom obračuna BDP-a. Unatoč ovim razlikama, bar kada je rashodovni pristup u pitanju može se zaključiti da su glavne izvore ostvarenog rasta BDP-a u 2017. godini predstavljali izvoz i privatna potrošnja, dok je doprinos investicija i javne potrošnje bio skromniji.

S druge strane, posmatrano po proizvodnom pristupu Bosna i Hercegovina je u trećem kvartalu ostvarila ekonomski rast od 2,9% u odnosu na isti period prethodne godine, što je približno jednako ekonomskom rastu u prvom polugodištu koji je iznosio oko 3%.¹ Ako se pažljivije posmatra struktura ostvarenog rasta BDP-a može se primjetiti da je isti ostvaren zahvaljujući jačanju izvozne i u određenoj mjeri domaće tražnje. Naime, tokom 2017. godine najznačajnija povećanja ekonomske aktivnosti od preko 5% zabilježena su u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije i maloprodaje koja je definisana domaćom tražnjom. Ovo povećanje ekonomske aktivnosti rezultiralo je značajnim povećanjem broja zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu. Vrijedi napomenuti da je 2/3 novozaposlenih u okviru prerađivačke industrije, dok se 1/3 odnosi na novozaposlene u sektoru usluga. Međutim, kada su u pitanju ekonomska dešavanja u Bosni i Hercegovini za 2017. godinu na osnovu raspoloživih podataka sa sigurnošću se može zaključiti da su ona bila u znaku vanjskog sektora gdje se posebno ističe vanjskotrgovinska robna razmjena sa svijetom. Name, tokom godine Bosna i Hercegovina je zabilježila dvocifrene stope rasta ukupne robne razmjene, izvoza i uvoza roba. Povećanje izvozne tražnje i cijena pojedinih izvoznih proizvoda rezultirali su nominalnim povećanjem bh. robnog izvoza od 17,4% g/g, što je znatno više u odnosu na prethodnu godinu kada je godišnji rast izvoza roba iznosio 4,8%. Ovo povećanje izvoza, generalno viši nivo ekonomske aktivnosti u zemlji uz prisustvo cjenovnog efekta doveli su istovremeno i do nominalnog povećanja robnog uvoza od 12,2% što je isto tako znatno više od prošlogodišnjih 2%. Tako su ova kretanja izvoza i uvoza roba za posljedicu imali povećanje robnog deficita od 5% nominalnom smislu. Međutim, ako se ima u vidu i

---

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, saopštenje, „ Bruto domaći proizvod, proizvodni pristup, tromjesečni podaci“, 04.01.2018. godine.

značajan rast izvoznih i uvoznih cijena, skoro sa sigurnošću se može konstatovati da je robni deficit u 2017. godini stagnirao u odnosu na prethodnu godinu. Ako se ovim pokazateljima vanjskotrgovinske robne razmjene pridodaju pozitivan bilans u domenu izvoza usluga, rast novčanih priliva iz inostranstva, te pozitivan trend rasta direktnih stranih ulaganja sa sigurnošću se može zaključiti da je vanjski sektor ostvario značajan doprinos rastu BDP-a i na neki način obilježio 2017. godinu kada su u pitanju ekonomska dešavanja u BiH.

Ukupni građevinski radovi u Bosni i Hercegovini u trećem kvartalu 2017. su imali skromni rast od 0,1% u odnosu na drugi kvartal. Građevinski radovi u okviru visokogradnje su u K3 uvećani za 1% dok su radovi u niskogradnji zabilježili pad od 3,5% (K3/K2 2017).

Promet trgovine na malo u BiH, u radoblju januar-decembar 2017. godine, ostvario je rast od 5,1% u odnosu na isti period prošle godine. Ovom rastu najveći doprinos dali su povećanje trgovine motornim gorivima od 4,9% i trgovine na malo, osim motornih goriva u specijalizovanim prodavnicama od 5,1%. Rast prometa u periodu januar-decembar 2017. godine je zabilježen u trgovini prehrambenim proizvodima (hranom, pićem i duhanskim proizvodima) u iznosu od 3,7%, a u trgovini neprehrambenim proizvodima je također zabilježen rast u iznosu od 6%. U kategoriji neprehrambenih proizvoda trgovine na malo zabilježen je rast prometa u kategorijama tekstila, odjeće, obuće i proizvoda od kože od 16,5%, trgovini namještajem, rasvjetom i električnim aparatima za domaćinstvo od 6,9%, rast prometa u apotekama i trgovinama sa medicinskim i kozmetičkim preparatima od 2% te u kategoriji prometa knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima gdje je zabilježen rast od 3,5%.

Prema dostupnim podacima za treći kvartal 2017. godine promet transporta i skladištenja zabilježio je rast od 3,5% u odnosu na prethodni kvartal. Ovom porastu najviše je doprinio rast prometa od 35,2% koji je ostvaren u oblastima skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu (K3/K2 2017). Pad prometa zabilježen je u području kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta u iznosu od 0,1 te kod poštanskih i kurirskih djelatnosti pad od 3,2%.

Pored vanjskog sektora, na bazi određenih indikatora kao što su povećanje broja zaposlenih, prometa u maloprodaji i kreditnog rasta u okviru sektora stanovništva od 6,7% može se zaključiti da je došlo i do povećanja privatne potrošnje. U okviru ukupnih prihoda, a u kontekstu povećanja potrošnje, neto prihodi od PDV-a su povećani za 4,1% g/g. Međutim, potrebno je također istaći da je tokom godine došlo do značajnijeg rasta servisiranja vanjskog duga od oko 30%. Imajući u vidu navedene okolnosti i zastoj u realizaciji finansijskih aranžmana, kao i ne tako uvjerljive pokazatelje iz sektora građevinarstva može se zaključiti da je doprinos ukupnih investicija u povećanju BDP-u u 2017. godini bio zanemariv.

1. Realni sektor

Industrijska proizvodnja

Prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2017. godinu u Bosni i Hercegovini je ostvaren rast fizičkog obima industrijske proizvodnje od 3,1% u odnosu na prethodnu godinu i bio je praćen povećanjem broja zaposlenih lica u okviru iste.² Ovo predstavlja nastavak trenda rasta iz prethodne godine i uglavnom je posljedica povoljnog međunarodnog ekonomskog okruženja kako u zemljama EU, tako i u zemljama regiona. Međutim, vrijedi također istaći da je ostvarena stopa rasta nešto niža u odnosu na stopu rasta iz prethodne godine (2016/2015 4,3%).

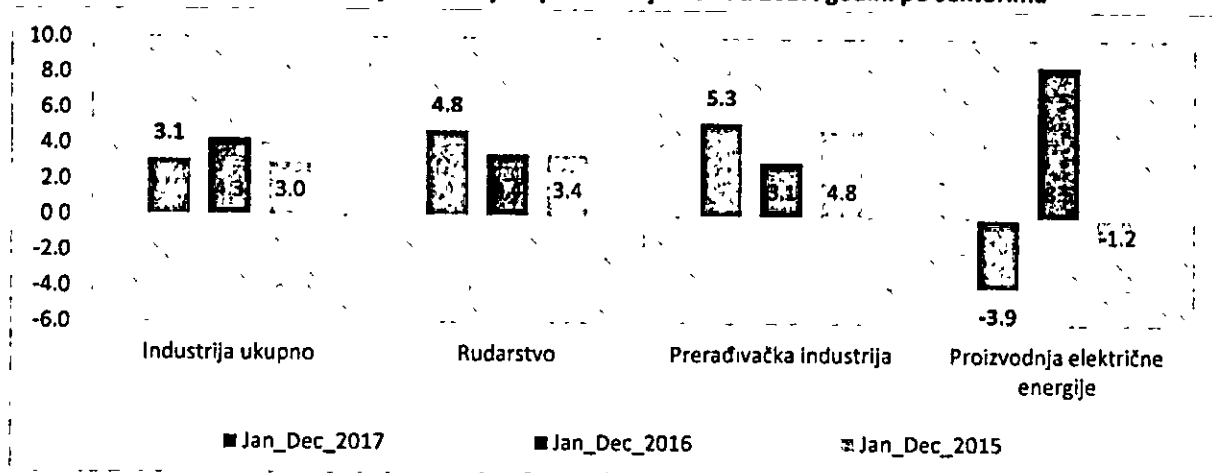
---

² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima Industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za decembar 2017. godine", 20.01.2018.

Sektor za proizvodnju električne energije čini oko ¼ ukupne industrijske proizvodnje u BiH i tokom prethodnih godina predstavljao je veoma važan oslonac njene stabilnosti. Međutim, prema podacima BHAS-a (kratkoročni pokazatelji energetske statistike za 2017. godinu) poslovni rezultati u okviru ovog sektora u 2017. godini su bili ispod prošlogodišnjeg nivoa, što je u konačnici onemogućilo višu stopu rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH. Tako je prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2017. godinu ukupna neto proizvodnja električne energije u BiH iznosila 14.471 GWh što predstavlja smanjenje od oko 10% u odnosu na prethodnu godinu. Ako se pažljivije posmatra struktura proizvodnje električne energije vidljivo je da je ključni razlog ovog smanjenja bio pad proizvodnje u okviru hidroelektrana od oko 30% što je posljedica nepovoljne hidrološke situacije. S druge strane, proizvodnja električne energije u okviru termoelektrana je uvećana za oko 3% u odnosu na prethodnu godinu. Tokom 2017. godine došlo je i do blagog povećanja ukupne potrošnje električne energije u BiH. Kada je u pitanju vanjskotrgovinska razmjena električne energije, u 2017. godini došlo je do smanjenja izvoza od preko 20% (posmatrano u GWh), dok je uvoz uvećan za 8,5%³.

S druge strane, bh. prerađivačka industrija koja ima viši stepen diverzifikacije proizvoda i izvozne orijentacije zabilježila je povećanje proizvodnje od 5,3% u odnosu na prethodnu godinu, što više u odnosu na rast 2016/2015. godina kada je ostvaren rast od 3,1%. Povoljno eksterno okruženje i povećanje cijena pojedinih izvoznih proizvoda predstavljali su ključne determinate stvarenog rasta u okviru prerađivačke industrije u BiH. Posmatrano po granama, najznačajnija povećanja proizvodnje a samim tim i doprinosi rastu su zabilježena u okviru proizvodnje: tekstila 17,2%, mašina i uređaja 15,1%, hemikalija i hemijskih proizvoda 13%, električne opreme 12,5%, kao i gotovih metalnih proizvoda i baznih metala od 11,6% odnosno 5%. S druge strane, smanjenje u proizvodnji nemetalnih materijala od oko 15% je razumljivo obzirom na ne tako impresivne rezultate u sektoru građevinarstva. Tokom posmatranog perioda smanjenje je zabilježeno u okviru proizvodnje rezervnih dijelova za automobile od oko 7% i u okviru proizvodnje namještaja 15% iako je izvoz u okviru ove kategorije uvećan. Pored prerađivačke industrije, tokom 2017. godine došlo je i do povećanja proizvodnje u okviru sektora rudarstvo čija kretanja su determinisana domaćom tražnjom. Tako je proizvodnja u bh. rudnicima u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu uvećana za oko 5% što je posljedica povećanja proizvodnje u rudnicima uglja, ruda i kamena, dok je proizvodnja u okviru rudnika metalne rude stagnirala.

Grafikon 1: Kretanje Industrijske proizvodnje u BiH u 2017. godini po sektorima

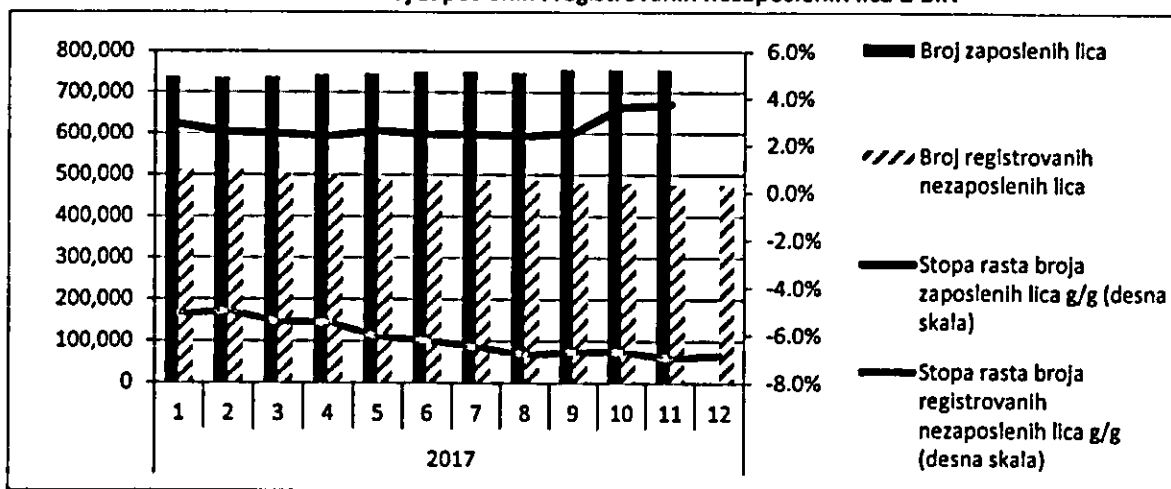
Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

³ Agencija za statistiku BiH, Saopštenje, „Kratkoročni pokazatelji energetske statistike za 2017. godinu“, februar 2018. godine.

Tržište rada

U novembru 2017. godine broj zaposlenih lica u BiH je uvećan za 3,7% u odnosu na novembar prethodne godine i iznosi 754,8⁴ hiljada. Broj zaposlenih lica u novembru uvećan je u gotovo svim područjima djelatnosti u poređenju sa istim mjesecom 2016. godine. Međutim, najznačajniji doprinos rastu broja zaposlenih u posmatranom mjesecu bio je u područjima prerađivačke industrije, trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala, djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane i u području ostalih uslužnih djelatnosti. Broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH u decembru 2017. godine iznosio je 475,1 hiljada i manji je za 6,9% g/g.

Grafikon 2: Broj zaposlenih i registrovanih nezaposlenih lica u BiH

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

Prosječna neto plata u BiH u novembru 2017. godine iznosila je 857 KM i nominalno je veća za 1,2% u odnosu na novembar 2016. godine dok se u realnom smislu nije mijenjala uzimajući u obzir inflaciju u novembru od 1,2% g/g.⁵ Iako je u većini područja djelatnosti prosječna neto plata uvećana, najveće nominalne stope rasta prosječne neto plate u posmatranom mjesecu bile su u područjima stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (12,1% g/g), administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti (8,2% g/g).

Broj penzionera u BiH u decembru 2017. godine iznosio je 673,1 hiljada što je za 0,9% više u poređenju sa decembrom 2016. godine.⁶ Prosječna penzija u BiH u posmatranom mjesecu iznosila je 364 KM i veća je za 1,5% u odnosu na decembar 2016. godine. Nivo najniže penzije u decembru 2017. godine u FBiH je iznosio 326,2 KM, a u RS 179,7 KM.⁷

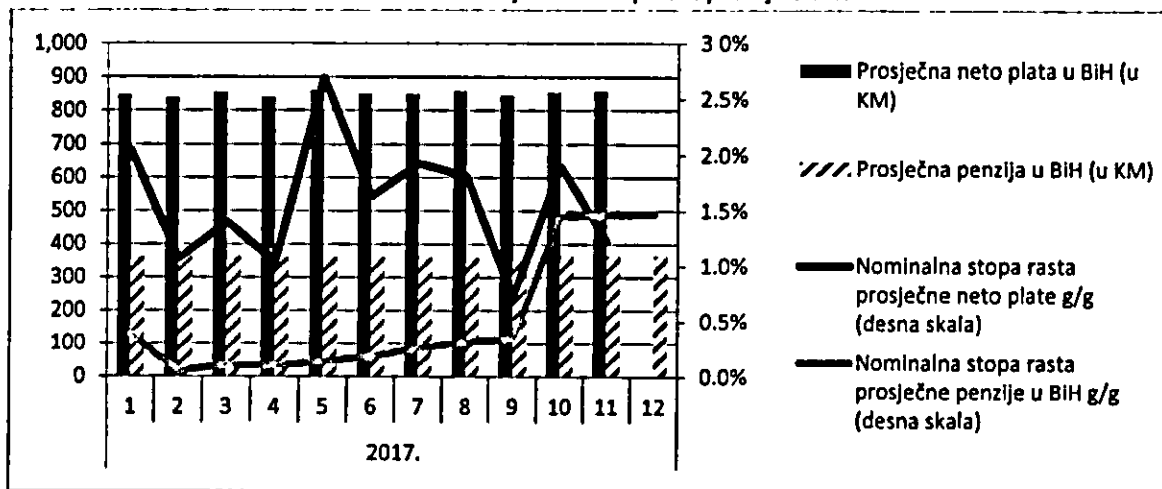
⁴ Privremeni podatak. Izvor: BHAS. Na osnovi polugodišnjeg istraživanja s punim obuhvatom RAD-15, stanje 30. septembra 2017. godine, početkom decembra 2017. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenima u pravnim osobama, dobivenih mjesečnom istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci do septembra 2017. godine konačni, a za ostale mjeseci 2017. privremeni. Podatak o broj zaposlenih lica u BiH za decembar 2017. godine nije bio dostupan u periodu izrade Informacije.

⁵ Podaci o prosječnoj neto plati za decembar 2017. godine nisu bili dostupni u periodu izrade Informacije.

⁶ Broj penzionera u BiH predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta.

⁷ Najniža penzija u FBiH odnosi se na 20. godina radnog staža, a u RS se odnosi na penzijski staž od 15. godina.

Grafikon 3: Prosječna neto plata i penzija u BiH

Izvor: BHAS, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

2. Javne finansije

U toku 2017. godine, BiH je ukupno prikupila oko 14,2 milijarde KM javnih prihoda, po osnovu indirektnih i direktnih poreza, doprinosa i drugih prihoda. Navedni prihodi, u poređenju sa prethodnom godinom veći su za oko 973 miliona KM ili 7,4%.

Indirektni porezi u BiH

Naplaćeni prihodi. U decembru mjesecu posmatrane godine, prikupljeni bruto prihodi od indirektnih poreza su zabilježili negativnu stopu rasta. Uz rast povrata sredstava sa JR UIO, to je dovelo do smanjenja neto prikupljenih prihoda, u toku zadnjeg mjeseca 2017. godine. Međutim, ovakvo kretanje prihoda od indirektnih poreza, nije se bitnije odrazilo na kumulativ perioda, ali jeste na stope rasta tokom zadnjeg tromjesečja. Tokom zadnjeg tromjesečja ukupni bruto prihodi su rasli najnižom stopom (2,5% g/g), dok su neto prihodi tokom istog perioda smanjeni za 2,6% g/g. U 2017. godini, je ukupno prikupljeno preko 7 milijardi KM bruto prihoda od indirektnih poreza, što je za 6,1% više nego u toku prethodne godine. Najznačajniji doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza, dali su prihodi po osnovu PDV-a (2,6 p.p.).

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2017 struk tura	2016 jan-dec	2017 jan-dec	2017 K1	2017 K2	2017 K3	2017 K4	2017 okt	2017 nov	2017 dec
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	4,5	6,1	3,5	8,2	10,1	2,5	4,2	7,0	-3,7
Povrati	18,7	1,1	19,0	17,5	21,8	9,2	26,7	38,4	17,5	25,9
Neto prihodi - prikupljeno	81,3	5,2	3,5	0,6	5,4	10,3	-2,6	-1,9	4,9	-10,6
<i>PDV</i>	50,8	5,5	4,1	2,3	4,4	10,9	-1,2	3,2	6,6	-12,8
<i>Carine</i>	3,8	3,5	8,4	10,4	11,6	7,8	4,7	2,2	14,3	-1,0
<i>Akcize</i>	20,8	2,9	1,1	-3,4	5,8	9,4	-8,4	-12,1	-3,1	-10,3
<i>Putarine</i>	5,4	12,2	6,6	4,2	12,2	7,1	2,9	6,0	10,2	-7,1
<i>Ostali prihodi</i>	0,3	2,0	-2,1	-1,6	-0,4	5,4	-10,2	3,8	-9,2	-22,2
<i>Neusklađeni prihodi</i>	0,2	33,6	-32,6	...	-30,9	...	-30,2	...	...	...
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	4,3	6,2	4,1	8,2	14,7	2,3	8,4	3,2	-4,3
Minimalne rezerve	19,0	1,3	18,9	17,3	20,8	14,8	25,0	30,2	17,6	27,9
Budžeti	81,0	4,9	3,6	1,4	5,6	14,7	-2,5	4,1	0,1	-11,6
Servisiranje vanjskog duga	14,0	24,6	36,8	41,4	25,7	55,9	32,4	80,5	-4,6	43,8
<i>FBiH</i>	9,0	24,0	36,4	44,2	25,4	52,1	32,8	94,8	-4,0	42,5
<i>RS</i>	4,9	26,2	37,0	36,3	26,4	61,0	31,2	54,8	-6,1	44,7
<i>BD</i>	0,1	-10,5	78,2	69,6	-0,2	197,2	75,7	63,6	0,0	758,9
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	67,1	2,5	-1,4	-3,0	1,9	10,0	-9,2	-2,5	1,0	-28,7
<i>Institucije BiH</i>	10,7	0,0	0,0	0,8	-0,8	-0,7	0,8	5,6	0,8	-3,8
<i>FBiH</i>	36,1	2,4	-1,1	-3,5	3,7	12,7	-11,4	-4,6	1,9	-33,8
<i>RS</i>	17,9	3,7	-3,5	-4,9	-0,6	10,2	-11,2	-3,2	-0,3	-36,6
<i>BD</i>	2,4	6,0	2,9	0,5	6,7	11,9	-4,3	3,9	-0,1	-16,7

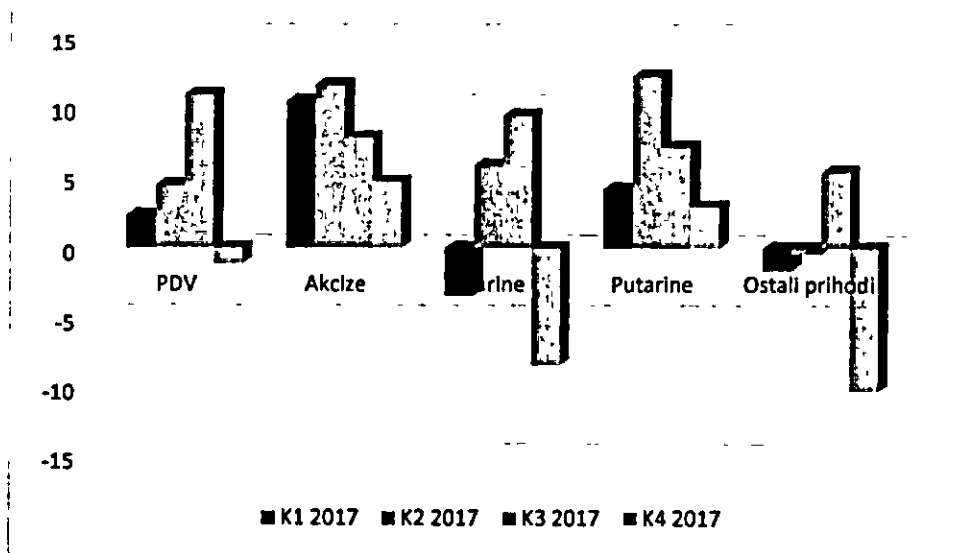
Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Porez na dodatu vrijednost. Po osnovu neto prihoda od PDV-a u periodu januar - decembar 2017. godine ukupno je prikupljeno oko 3,6 milijardi KM prihoda, što je za 4,1% više nego u istom periodu prethodne godine. Kao što je ranije spomenuto, glavni pokretač rasta ukupnih neto prihoda, jesu prihodi po osnovu PDV-a. Naravno, kretanje prihoda od PDV-a je u potpunosti usklađeno sa kretanjem uvoza roba: u decembru mjesecu posmatrane godine uvoz roba u BiH bilježi smanjenje, pa i prihodi po osnovu PDV-a, odnosno u periodu januar - decembar uvoz roba bilježi porast, pa samim tim i prihodi od PDV-a. Prema poreskim prijavama, prihodi od PDV-a bilježe rast od 4% i to zahvaljujući rastu prihoda od uvoza roba i usluga od 11,4% g/g, dok su naplaćeni prihodi iz prometa domaćih roba i usluga nastavili da se smanjuju (u periodu I-XII smanjenje od 24,7% g/g).

Akcize. Po osnovu akciza u posmatranom periodu, ukupno je prikupljeno oko 1,5 milijardi KM, što predstavlja povećanje od svega 1,1% u poređenju sa prethodnom godinom. Prihodi od uvoznih akciza su uvećani za oko 3,7% g/g (nafta i naftni derivati, duvan i duvanske prerađevine, ostale uvozne akcize), dok su akcize iz domaćeg prometa smanjenje za 5,2% g/g. Vezano za akcize, bitno je spomenuti da je u decembru mjesecu usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama u BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 91 od 26.12.2017.) koji na snagu stupa naredne godine. Prema ovom zakonu biće povećan iznos putarine gdje će se prikupljena sredstva isključivo koristiti za izgradnju autoputeva i puteva, kao i za njihovu rekonstrukciju. A u domenu akciza povećaće se samo akcize na biogoriva i biotečnosti.

Carine. Prihodi od carina za period januar - decembar su iznosili 269 miliona KM, što je za 8,4% više nego u prethodnoj godini.

Grafikon 4: Rast neto prihoda od indirektnih poreza po kategorijama i kvartalima u 2017. godini u %

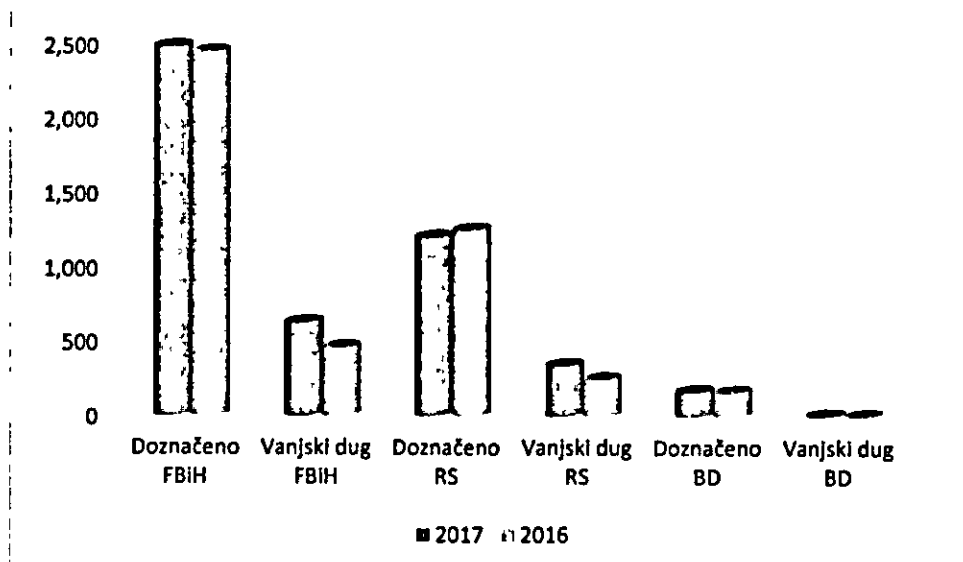

Izvor: UIO BiH

Putarine. Po osnovu putarina tokom 2017. godine, prikupljeno je 838 miliona KM ili 6,6% više nego u 2016. godini.

Raspoređeni prihodi. Zbog rasta povrata tokom 2017. godine, uvećana su i sredstva izdvojena u minimalne rezerve, a u svrhu povrata sa JR UIO, oko 19,0% g/g, čime je u ovu svrhu izdvojeno oko 1,3 milijarde KM. Nakon izdvojenih novčanih sredstava za minimalne rezerve, preostalih 5,7 milijardi KM je raspodjeljeno krajnjim korisnicima (3,6% g/g). Rast od 36,8% izdvajanja sredstava za servis vanjskog duga, umanjilo je za 1,4% g/g sredstva za krajnu budžetsku potrošnju. Od navedenog iznosa, FBiH je doznačeno za 4,6% više, RS 2,9% a BD 4,1%, dok su sredstva doznačena za finansiranje institucija BiH na identičnom nivou u odnosu na isti period prethodne godine. Grafikon ispod daje detaljniji pregled raspodjele sredstava.

Grafikon 5: Raspodjela ukupnih prihoda sa JR UIO BiH

Izvor: UIO BiH

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

Na nivou BiH u 2017. godini, a u nadležnosti entitetskih poreskih uprava ukupno je prikupljeno za oko 568 miliona KM više prihoda ili za 8,6% više nego prethodne godine. Rast je zabilježen kod svih kategorija prihoda u oba entiteta.

Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-dec			RS jan-dec			BiH jan-dec		
	miliona KM		rast	miliona KM		rast	miliona KM		rast
	2016	2017	u %	2016	2017	u %	2016	2017	u %
Direktni porezi	783,4	931,6	18,9	434,3	466,6	7,4	1.217,7	1.398,2	14,8
<i>Porez na dohodak</i>	371,8	406,0	9,2	216,1	234,3	8,4	587,9	640,4	8,9
<i>Porez na dobit</i>	246,5	357,9	45,2	181,4	192,9	6,3	428,0	550,8	28,7
<i>Porezi građana</i>	163,6	166,1	1,6	36,7	39,4	7,4	200,3	205,5	2,6
<i>Ostali porezi</i>	1,5	1,5	1,2	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5	1,2
Takse, kazne i naknade	648,7	690,3	6,4	350,6	395,7	12,9	999,3	1.086,1	8,7
Doprinosi	2.993,5	3.192,9	6,7	1.375,5	1.476,6	7,4	4.369,0	4.669,5	6,9
<i>PIO</i>	1.647,8	1.765,0	7,1	757,2	798,8	5,5	2.405,0	2.563,8	6,6
<i>Zdravstvo</i>	1.208,6	1.282,2	6,1	518,8	572,1	10,3	1.727,4	1.854,3	7,3
<i>Nezaposleni</i>	137,1	145,7	6,3	38,4	40,7	6,1	175,4	186,4	6,3
<i>Dječija zaštita</i>	0,0	0,0	-	56,9	60,2	5,9	56,9	60,2	5,9
<i>Zapošljavanje invalida</i>	0,0	0,0	-	4,3	4,8	11,4	4,3	4,8	11,4
UKUPNO	4.425,6	4.814,8	8,8	2.160,4	2.339,0	8,3	6.586,0	7.153,8	8,6

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Ako se posmatra samo posljednji mjesec u godini - decembar, ukupno prikupljeni prihodi na nivou BiH bilježe smanjenje od 2,0% u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine. Do smanjenja prihoda došlo je zbog smanjenja istih i to kod PU FBiH od 5,3%. Najveće smanjenje su ostvarili prihodi od doprinosa (10,7%), zatim prihodi od taksi, kazni i naknada (4,3%) i direktnih poreza (0,1%). Kod PU RS, tokom decembra mjeseca, takođe ima negativnih stopa rasta: porezi građana (porez na nepokretnosti, imovinu, držanje i nošenje dobara) i doprinosi za PiO.

Direktni porezi. Prihodi od direktnih poreza su prikupljeni u iznosu od oko 1,4 milijarde KM što je za 14,8% više nego u istom periodu prethodne godine. Tokom cijele posmatrane godine, najznačajniji direktni porezi su porez na dohodak i porez na dobit. Najznačajni rast u kategoriji poreza na dobit ostvaren je zahvaljujući porezu na dobit preduzeća, porezu na dobit pravnih lica iz oblasti igara na sreću, porezu na dobit banaka i mikrokreditnih organizacija. Kod poreza na dohodak najznačajniji su porez na dohodak fizičkih lica od samostalne i nesamostalne djelatnosti. Po osnovu poreza na dohodak je prikupljeno oko 8,9% više nego u istom periodu prethodne godine. Od poreza na dobit je prikupljeno za 28,7% g/g više.

Prihodi od doprinosa. Po osnovu doprinosa, u toku 2017. godine ukupno je uplaćeno oko 4,7 milijardi KM. U poređenju sa prethodnom godinom, prihodi od doprinosa su ostvarili rast od 6,9%. Najznačajnije kategorije doprinosa su doprinosi za PiO i zdravstveno osiguranje.

Ostali prihodi. Prihodi od taksi, kazni i naknada tokom 2017. godine su takođe veći u odnosu na prethodnu godinu i to za 8,7%. Tokom posmatrane godine, prikupljeno je oko 1,1 milijardu KM prihoda po ovom osnovu. Kod ove grupe prihoda najveći rast je ostvaren kod naknada i taksi (naknada za korišćenje šuma, naknada za korišćenje mineralnih voda, priređivanje igara na sreću, različite administrativne takse).

Tokom decembra mjeseca 2017. godine donijet je novi Zakon o doprinosima („Službeni glasnik RS“, br. 114/17), koji stupa na snagu sa početkom naredne godine. Ovim Zakonom izmjenjene su stope doprinosa i proširena je osnovica za doprinose⁸, gdje je zbirna stopa doprinosa ostala nepromjenjena. Takođe, u RS je donijet i Zakon o Fondu solidarnosti za dijagnostiku i liječenje oboljenja, stanja i povreda djece u inostranstvu, koji je takođe na snazi sa početkom 2018. godine⁹.

U FBiH je od 26.12.2017. godine na snazi izmijenjeni Zakon o unutrašnjoj trgovini u FBiH „Službene novine FBiH“ br. 79/17), kojim je propisano da svaki korisnik koji prodaje robu na stolovima i tezgama mora biti registrovan kao trgovac-pojedinac kod nadležnih organa a samim tim i da plaća određene obaveze (porez na dohodak i doprinose za PiO)¹⁰. Takođe, ovim zakonom uvećani su i iznosi kazni za trgovce (pravna lica) ukoliko se ne budu pridržavali odredbi zakona.

Takođe, obje entitetske uprave rade stalne inspeksijske kontrole i nadzore, koje su svakako dale rezultata, a i povećale naplatu prihoda iz njihove nadležnosti.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

U decembru 2017. godine nastavljen je postepeni rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. U odnosu na novembar 2017. godine cijena sirove nafte je uvećana za 2,1% i iznosi 61,2 \$/barelu, dok je u odnosu na decembar 2016. godine cijena nafte uvećana je za 16,3%. Indeks cijena hrane na svjetskom tržištu u decembru 2017. godine bio je manji za 0,9% u odnosu na novembar, odnosno manji za 2,2% u odnosu na decembar 2016. godine. Kretanje cijena sirove nafte i hrane u 2017. godini predstavljeno je na grafikonu ispod.

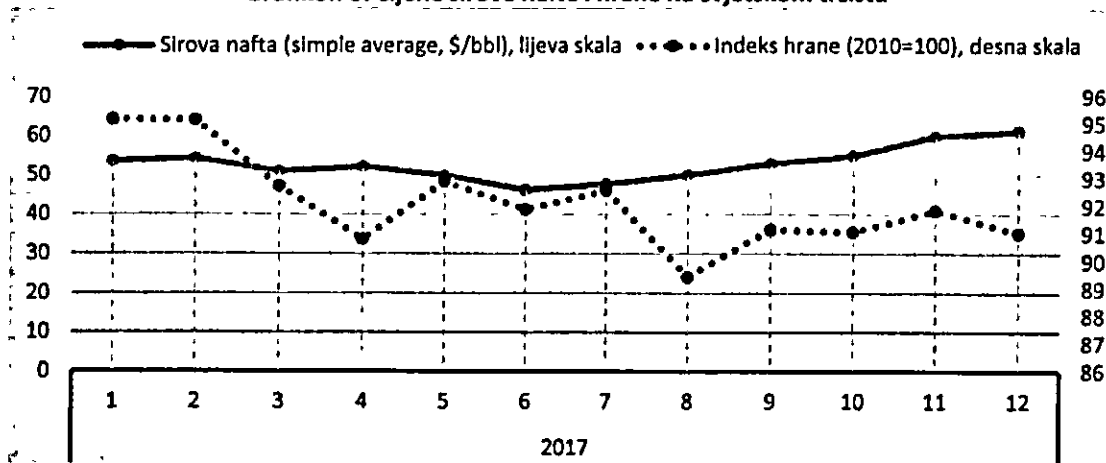
---

⁸ Doprinosi će se obračunavati po stopama: PiO 18,5%, zdravstveno osiguranje 12%, osiguranje od nezaposlenosti 0,8% i za dječiju zaštitu 1,7%. Zbirna stopa doprinosa ostala je nepromjenjena (33%), ali je stopa doprinosa uvećana za 0,2% (sa 1,5% na 1,7%) za koliko je stopa doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti umanjena (sa 1,0% na 0,8%). Što se tiče proširenja osnovice za obračun doprinosa, novim zakonom obuhvaćana su li lica koja su zaposlena po osnovu ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova.

⁹ Uz navadeni Zakon dato je i Uputstvo o načinu prikupljanja i uplata sredstava u Fond: 1. budžeta RS u iznosu od 0,025% ostvarenih poreskih i neporeskih prihoda u prethodnoj fiskalnoj godini, umanjениh za iznos doprinosa za socijalno osiguranje; 2. posebnog doprinosa za solidarnost na teret budžetskog korisnika, javnih preduzeća, ustanova, organa uprave, upravnih organizacija u iznosu od 5% cijene kupljenog službenog putničkog vozila, osim vozila MUP-a i zdravstvenih ustanova; 3. posebnog doprinosa za solidarnost od 0,25% neto plate zaposlenih lica u RS, 4. budžeta opština i gradova u iznosu od 0,025% ostvarenih poreskih i neporeskih prihoda ostvarenih u prethodnoj poreskoj godini; 5. donacija privrednih društava, preduzetnika i pojedinaca, 6. ostalih sredstva.

¹⁰ Najznačajnije izmjene se odnose na: 1. uvođenje mogućnosti obavljanja trgovinske djelatnosti sa statusom „trgovca pojedinca“ (fizičkog lica koje obavlja djelatnosti trgovine isključivo ličnim radom na osnovu rješenja nadležnog organa) na prodajnom mjestu van prodavnice; 2. što se tiče školske spreme, trgovac pojedinac mora imati završenu najmanje osnovnu školu, dok je za obavljanje trgovinske djelatnosti u okviru pravnog lica i samostalne trgovinske radnje obavezna najmanje SSS; 3. trgovac pojedinac će morati voditi poslovne knjige; 4. trgovac pojedinac promet neće morati evidentirati putem fiskalne kase;

Grafikon 6: Cijene sirove nafte i hrane na svjetskom tržištu

Izvor: Svjetska banka

U decembru 2017. godine u BiH je registrovana inflacija od 1,2% u odnosu na decembar prethodne godine, dok je za period I-XII 2017/I-XII 2016 iznosila 1,3%. U periodu I-XII 2017. godine rast cijena zabilježen je u gotovo svim odjeljcima CPI indeksa (tabela ispod). Ipak, najveći rast cijena bio je u odjeljcima alkohola i duvana (5,2% g/g) i prevoza (5,6% g/g).¹¹ Cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića su u periodu I-XII 2017. godine uvećane za 1% g/g, i zbog najvećeg udjela u CPI indeksu imale su doprinos rastu ukupne inflacije u BiH.

Tabela 3: Indeks potrošačkih cijena u BiH

	XII 2017 XII 2016	I-XII 2017 I-XII 2016
00 Ukupan indeks	101,2	101,3
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,5	101,0
02 Alkoholna pića i duvan	106,1	105,2
03 Odjeća i obuća	92,9	92,2
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101,7	101,7
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,0	99,0
06 Zdravstvo	101,2	100,8
07 Prevoz	103,1	105,6
08 Komunikacije	100,3	100,8
09 Rekreacija i kultura	101,1	101,1
10 Obrazovanje	100,4	100,7
11 Restorani i hoteli	100,0	100,3
12 Ostala dobra i usluge	99,9	99,7

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Pozitivan godišnji rast ukupne novčane mase nastavljen je i u prosincu 2017. godine. Ukupna novčana masa dosegla je iznos od 22,1 mlrd. KM što je za 9,4% više poredeći s istim razdobljem prošle godine. Najveći doprinos rastu došao je od najlikvidnijeg dijela novčane mase, transakcijskog novca (M1) i to

¹¹ Cijene u odjeljku alkohola i duvana su povećane zbog povećanja akciza na duvan i cigarete na početku 2017. godine, ali i zbog poskupljenja cigareta određenih proizvođača tokom godine. Cijene u odjeljku prevoza su uvećane zbog povećanja cijena sirove nafte u 2017. godini.

u iznosu od 6,2 postotna boda. Doprinos rastu kvazi novca (QM) ukupnoj novčanoj masi iznosio je 3,2 p.b. Detaljan pregled strukture novčane mase i i godišnje stope promjene dane su u tabeli ispod.

Tabela 4: Kretanje novčane mase (I. – XII. 2017. godine)

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti		Ostali depoziti	Prenosivi depoziti		QM	M2
		I u domaćoj valuti	II M1		I u stranoj valuti	II u stranoj valuti		
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	3.648	6.908	10.556	4.091	1.816	5.636	11.544	22.099
Stopa rasta g/g	7,2%	17,1%	13,5%	5,4%	18,3%	2,9%	5,9%	9,4%

Izvor: CBBiH

Pričuvni novac na kraju prosinca 2017. godine je iznosio 9,4 mlrd. KM. Od toga iznosa, 45,8% se odnosilo na gotovinu izvan monetarnih vlasti, 53,4% na depozite banaka kod monetarnih vlasti te 0,8% na prenosive depozite drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti.

Tabela 5: Kretanje pričuvnog novca (I. – XII. 2017. godine)

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Pričuvni novac (M0)
Stanje u mil. KM	4.319	5.033	76	9.429
Stopa rasta g/g	6,2%	17,9%	46,5%	12,4%

Izvor: CBBiH

Prosječan saldo na računu obveznih pričuva iznosio je 4,8 mlrd. KM, od čega se na prosječne obvezne pričuve odnosilo 46,1%, a na višak iznad obvezne pričuve 53,9%. Detaljan pregled strukture računa obveznih pričuva dan je u tabeli ispod.

Tabela 6: Prosječne obvezne pričuve (I. – XII. 2017. godine)

Opis	Osnovica za obracun obvezne pričuve	Prosječne obvezne pričuve	Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH	Višak iznad obvezne pričuve	Prosječna stopa obvezne pričuve	Implicitna stopa obvezne pričuve
Stanje u mil. KM	22.220	2.222	4.825	2.603	10,0%	21,7%
Stopa rasta g/g	10,7%	10,7%	15,2%	19,3%	-	-

Izvor: CBBiH

Stanje bruto deviznih pričuva uvećano je za 10,8% u odnosu na isto razdoblje prošle godine te je na kraju prosinca iznosilo 10,6 mlrd. KM. U strukturi dominiraju investicije u vrijednosne papire (70,3%),

a zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (25,6%), inozemna valuta u trezoru CBBiH (2,2%), te zlato (1,9%).

Tabela 7: Stanje deviznih pričuva za razdoblje od I. – XII. 2017. godine

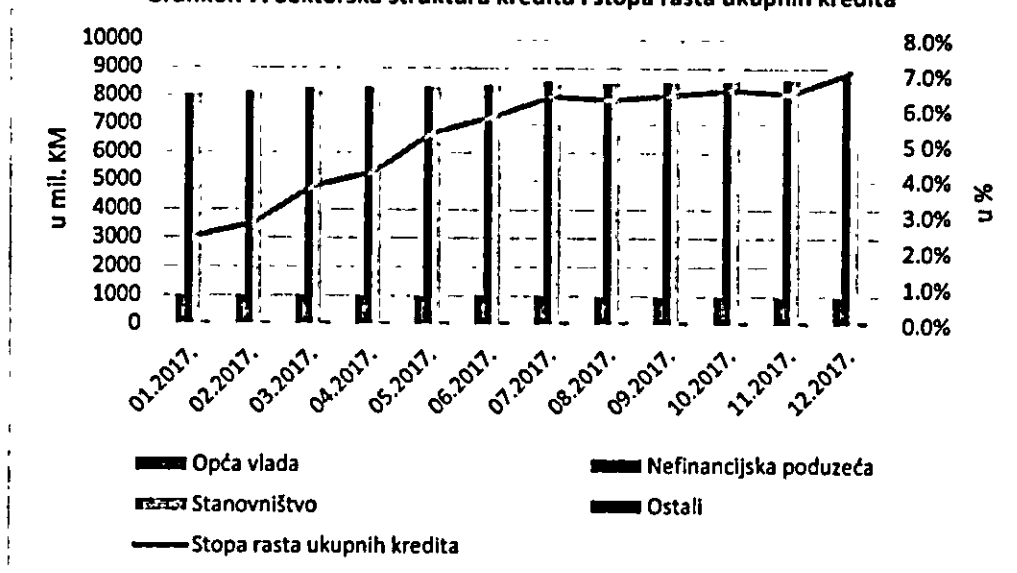
Opis	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	204	2	236	2.699	0	7.416	10.557
Učešće u ukupnom	1,9%	0,0%	2,2%	25,6%	0,0%	70,3%	100,0%
Stopa rasta g/g	-0,6%	-42,1%	21,3%	-9,1%	-	20,4%	10,8%

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor¹²

Kreditna aktivnost banaka u 2017. godini znatno je bolja u odnosu na prethodne godine. Tome je doprinijelo intenzivnije kreditiranje nefinancijskih poduzeća i stanovništva u odnosu na prethodna razdoblja. Učešće kredita plasiranih sektorima nefinancijskih poduzeća i stanovništvu iznosilo je 94,1% u ukupnim kreditima. Godišnja stopa rasta kredita plasiranih nefinancijskim poduzećima u 2017. godini iznosila je 8,0%. Mogući razlozi bržeg rasta jeste bolja poslovna klima za poduzeća, te niže kamatne stope. Krediti stanovništvu također su zabilježili brži rast u odnosu na prošlu godinu, 6,7% g/g.

Grafikon 7: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

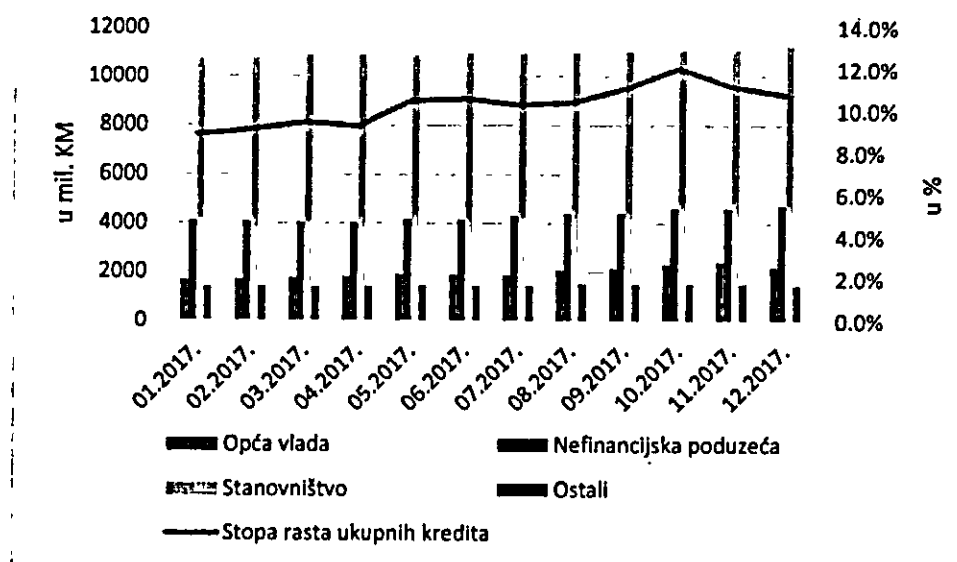

Izvor: CBBiH

¹² Sektor nefinancijskih poduzeća čine nefinancijska javna i privatna poduzeća. Sektor opće vlade čine sve razine vlada u BiH. Za potrebe izrade Informacije ostali sektor čine: ostale finansijske institucije, neprofitne organizacije i ostali, jer pojedinačno, ovi sektori imaju malo učešće u ukupnim depozitima, odnosno ukupnim kreditima.

U prosincu 2017. godine nastavljen je pozitivan dvoznamenkasti godišnji rast ukupnih depozita, a kojem su doprinijeli depoziti svih sektora. Ukupni depoziti za 2017. godine iznosili su 19,7 mlrd. KM i veći su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 10,8%, odnosno 1,9 mlrd. KM. Kao što je prikazano na grafikonu ispod, najveće učešće u ukupnim depozitima imaju depoziti sektora stanovništva (11,3 mlrd. KM), zatim depoziti nefinancijskih poduzeća (4,7 mlrd. KM), depoziti opće vlade (2,2 mlrd. KM) te ostali (1,5 mlrd. KM).

Grafikon 8: Sektorska struktura depozita i stopa rast ukupnih depozita

Izvor: CBBiH

Berze u BiH

U mjesecu decembru promet na SASE je iznosio 84,1 mil. KM uz smanjenje od 52,3% g/g. Promet ostvaren primarnom emisijom obveznica i trezorskih zapisa Federacije BiH je iznosio 49,99 mil. KM što ujedno iznosi 59,5% prometa na SASE u decembru. Učešće SASE u ukupnom prometu u BiH u mjesecu decembru je iznosilo 81%.

Na banjalučkoj berzi u mjesecu decembru je javnom emisijom obveznica sakupljeno 13,3 mil. KM, što je iznosilo oko 66,2% evidentiranog prometa. Redovan promet bez javne ponude obveznica je iznosio svega 6,8 mil. KM. Učešće BLSE u ukupnom prometu u BiH je bilo 19%.

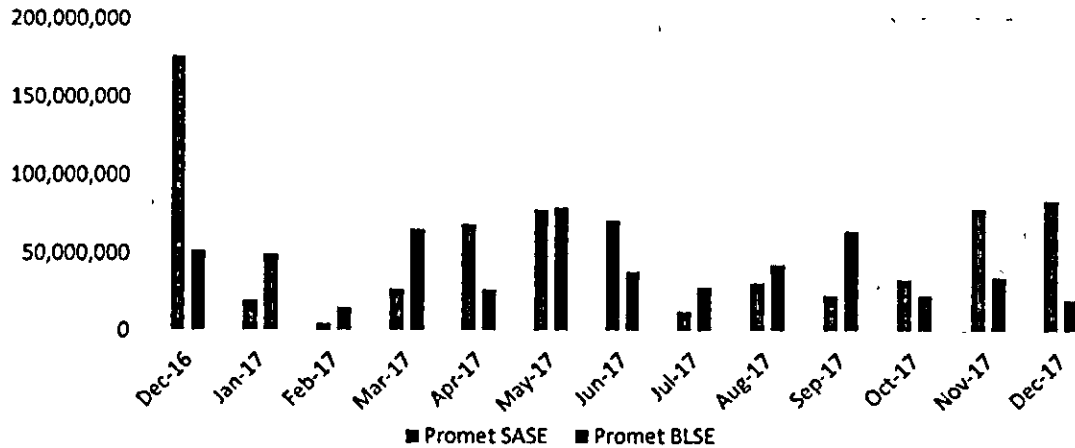
Tabela 8: Promet (u KM) na SASE i BLSE

Mjesec	SASE	BLSE	UKUPNO
Dec-15	177.815.619	63.602.555	241.418.174
Dec-16	176.214.460	51.998.247	228.212.707
Dec-17	84.069.264	20.155.644	104.224.908

Izvor: SASE i BLSE

Grafikon 9: Promet na SASE i BLSE

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet na SASE u 2017. godini je iznosio 532,61 mil. KM. U ukupnom iznosu 308,62 mil. KM se odnosi na promet ostvaren javnom emisijom obveznica i trezorskih zapisa, što predstavlja 57,9% od ostvarenog prometa. Javna emisija obveznica i trezorskih zapisa u 2017. godini je manja za 33% g/g.

Ukupan promet na BLSE u 2017. god. je iznosio 486,87 mil. KM. Javnom emisijom obveznica i trezorskih zapisa ostvaren je promet od 394,87 mil. KM što predstavlja 81% ostvarenog prometa na BLSE. Promet ostvaren javnom emisijom obveznica i trezorskih zapisa je manji za 15,7% g/g.

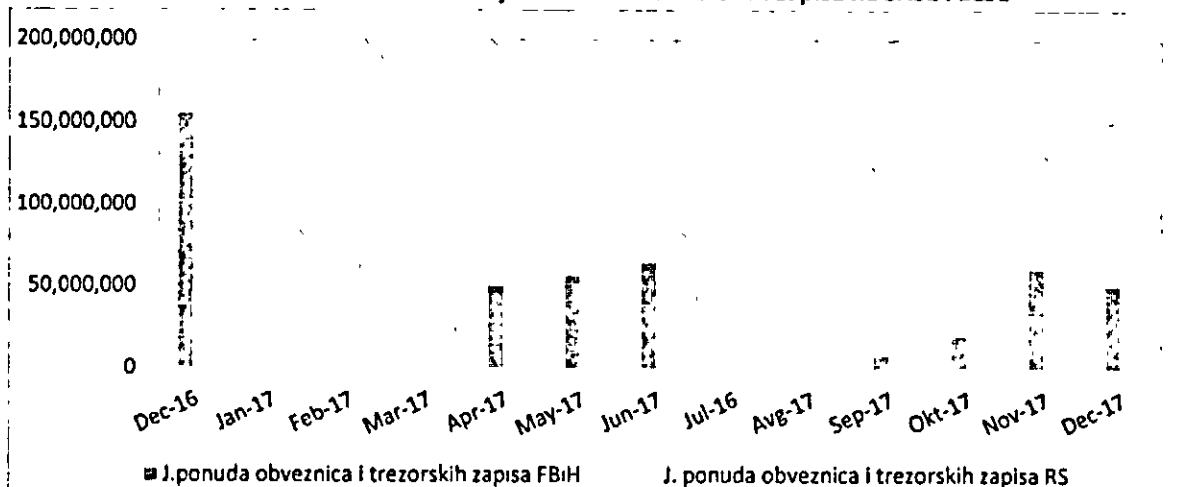
Tabela 9: Ukupna promet (u KM) na SASE i BLSE u 2017. godini

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
2015	1.219.583.581	560.638.106	1.780.221.687
2016	755.211.751	625.158.649	1.380.370.399
2017	532.607.356	486.874.270	1.019.481.626

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet u 2017. godini (SASE+BLSE) je iznosio 1,02 milijarde KM uz pad od 26,1% g/g. Primarnom emisijom obveznica i trezorskih zapisa je prikupljeno ukupno oko 703,49 mil. KM što je manje za 24,2% g/g.

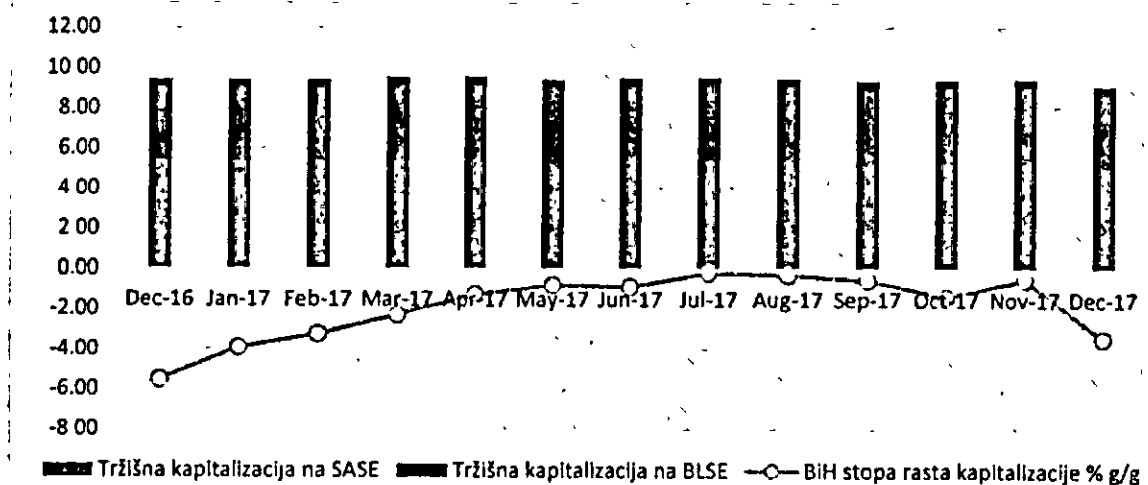
Grafikon 10: Primarna emisija obveznica i trezorskim zapisa na SASE i BLSE

Izvor: SASE i BLSE

U mjesecu decembru kapitalizacija na SASE je iznosila 5,07 milijardi KM uz pad od 7% g/g dok je kapitalizacija na BLSE u istom mjesecu iznosila 4,02 milijarde KM uz rast od 1,6% g/g. Vrijednost ukupne kapitalizacije na SASE i BLSE na kraju mjeseca decembra je iznosila 9,1 milrd. uz pad od 3,4% g/g. Odnos vrijednosti kapitalizacije na SASE i BLSE je 55,8% prema 44,2%.

Grafikon 11: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

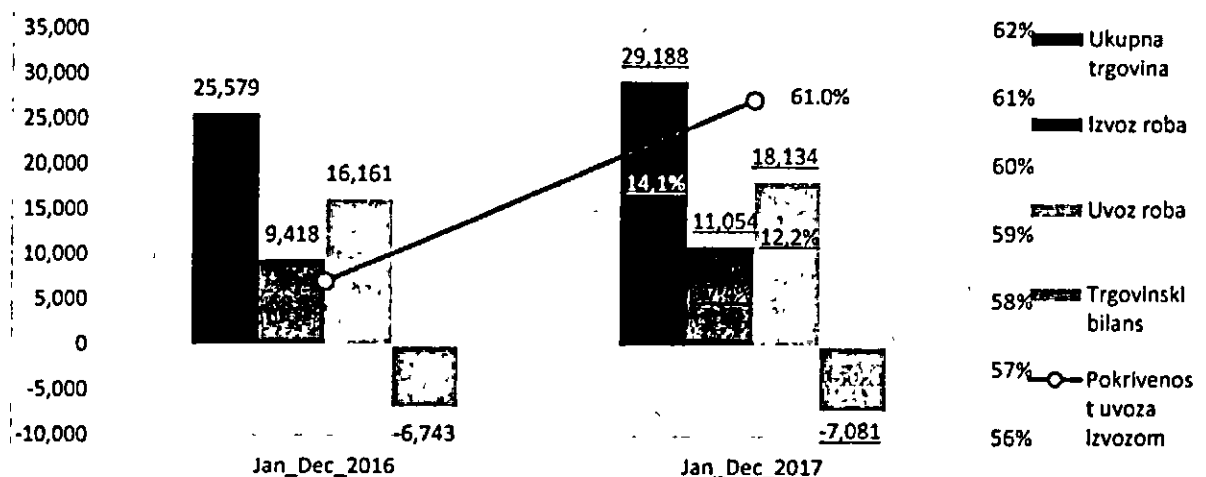
Vanjskotrgovinska robna razmjena

Ako se posmatraju ukupna ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovinu u 2017. godini može se zaključiti da su dešavanja u vanjskom sektoru odnosno vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni obilježila godinu iza nas. Naime, Bosna i Hercegovina je u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu zabilježila dvocifren rast ukupne robne razmjene 14,1%, uvoza i izvoza roba 17,4% odnosno 12,2%, dok je pokrivenost uvoza izvozom poboljšana za skoro 3 p.p i na kraju godine je iznosila 61%.¹³ Ovako visok nivo vanjskotrgovinske robne razmjene uz općenito viši nivo ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji doveo je do povećanja vanjskotrgovinskog robnog deficita u nominalnom smislu od 5%, iako je isti u realnom smislu stagnirao.

Ključne determinante intenziviranja vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH u 2017. godini bile su: jačanje izvozne tražnje usljed poboljšanja ekonomskih prilika u glavnim trgovinskim partnerima, povećanje proizvodnje u bh. prerađivačkoj industriji i porast svjetskih cijena pojedinih proizvoda kao što su metali i energenti. Vrijedi svakako istaći da su navedeni indikatori prikazani u nominalnom (novčanom) smislu, te da su njihove realne (količinske) vrijednosti nešto niže što nikako ne umanjuje vrlo dobar rezultat koji je BiH ostvarila u vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni sa svijetom u 2017. godini.

¹³Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom za decembar 2017. godine", 22.01.2018. godine.

Grafikon 12: Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini u 2017. godini (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Bosni i Hercegovina je u 2017. godini ostvarila izvoz roba u vrijednosti od 11 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 17,4% u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po kvartalima stope rasta izvoza roba su iznosile: K1: 17,4%, K2: 13,7%, K3: 22,9% K4:15,7%. Tako je stopa rast izvoza znatno viša u odnosu na 2016/2015 kada je rast robnog izvoza iznosio 4,8%. Osim toga, ovo povećanje izvoza u BiH predstavlja najvišu stopu rasta izvoza u regionu izuzev Crne Gore.¹⁴

Međutim, potrebno je naglasiti da ove stope rasta predstavljaju nominalna povećanja, odnosno sadrže i već navedeni efekat povećanja cijena. Iako u vrijeme pripreme ovog izvještaja podaci o indeksima izvoznih i uvoznih cijena nisu bili dostupni sa sigurnošću se može konstatovati da je realni rast robnog izvoza bio nešto niži od nominalnog, što nikako ne umanjuje izvozni rezultat koji je BiH ostvarila u 2017. godini. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija povećanja a samim tim i doprinosi rastu izvoza su zabilježeni u okviru proizvoda koji su u dobroj mjeri integrisani i zavise od cjenovnih kretanja na svjetskom tržištu kao što su metali i energenti.¹⁵

Tako su najviše stope rasta izvoza odnosno najznačajniji doprinosi rastu ostvareni u okviru izvoza aluminijuma 35% (1,7 p.p), električne energije 44% (1,5 p.p)¹⁶ i koksa 72% (1 p.p). Pored ovih proizvoda gdje gdje je cjenovni efekat bio izražajni, povećanja izvoza su registrirana i u okviru izvoza anorganskih hemijskih proizvoda za oko 20% (1 p.p), elektroinstalacijskog materijala i mašina oko 38% (0,8 p.p), gotovih metalnih proizvoda 35% (0,5 p.p), sekundarnih sirovina 37% (0,8p.p), te namještaja 7,3% (0,7 p.p.).

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, izvoz roba na tržište zemalja EU u 2017. godine je iznosio 7,8 milijardi KM što predstavlja 70,6% ukupnog bh. robnog izvoza i povećanje od 16,8%. S druge strane, izvoz na tržište zemalja CEFTA-e iznosio je 1,8 milijardi KM što predstavlja 16,3% ukupnog bh. robnog izvoza i povećanje za oko 28,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Tokom

¹⁴ AMECO baza podataka, stope rasta robnog izvoza po zemljama u 2017. godini: Crna Gora 24%, Srbija 13,2%, Slovenija 12,2%, Makedonija 11,7%, Albanija 10,5% i Hrvatska 8,7%.

¹⁵ Prema podacima Svjetske banke cijene energenata i metala u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu su povećane su za 23,6% odnosno 24,2%. Cijena aluminijuma na svjetskom tržištu je povećana sa 1604\$ na 1967\$ odnosno 22,7%.

¹⁶ Prilikom interpretacije podataka o povećanju izvoza električne energije potrebna je opreznost, obzirom da je tokom posmatranog perioda ukupna proizvodnja električne energije smanjena, uvoz iste više nego udvostručen a cijena na međunarodnom tržištu uvećana za 18,2%-(KWK Preis Index).

2017. godine posmatrano po zemljama koje su glavni bh. trgovinski partneri, najznačajnija povećanja izvoza roba i doprinosi povećanju istog registrirana su prilikom izvoza na tržišta Hrvatske 30,3% (3,2 p.p), Srbije 33,1% (2,9 p.p), Austrije 23,3% (1,8 p.p), Slovenije 20,7% (1,8 p.p), Njemačke 7,9 (1,2 p.p), Crne Gore 47% (1,2 p.p) i Italije 7% (0,8 p.p).

S druge strane, generalno viši nivo ekonomske aktivnosti u zemlji, već pomenuti snažan rast izvoza i cijena pojedinih uvoznih proizvoda kao što su energenti rezultirali su i povećanjem bh. robnog uvoza. Tako je Bosna i Hercegovina u 2017. godini ostvarila vrijednost uvoza roba od 18,1 milijardu KM, što predstavlja nominalno povećanje od 12,2%. Posmatrano po kvartalima, registrirane stope rasta robnog uvoza su iznosile: K1: 12,8%, K2: 11%, K3: 15,1% i K4: 10,2%. Potrebno je također istaći da je efekat povećanja cijena u okviru uvoza bilo nešto izražajniji, tako da je i realno rast uvoza u toliko niži od nominalnog.

Posmatrano po pojedinačnim proizvodima, najznačajnija povećanja uvoza a samim tim i doprinosi povećanju istog su registrirani u okviru uvoza električne energije gdje je uvoz više nego udvostručen a doprinos povećanju uvoza iznosio (1,2 p.p) i kamenog uglja u gdje je uvoz skoro udvostručen a doprinos povećanju uvoza iznosio (1,3 p.p). Pored ovih proizvoda, značajna povećanja uvoza su registrirana u okviru najzastupljenijeg uvoznog proizvoda nafta i naftni derivati 13,6% (1,2 p.p), zatim sirovi aluminijum 55% (0,8 p.p) i motorna vozila 13,1% (0,7 p.p).

S druge strane, posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima uvoz roba iz EU iznosio je 11,8 milijardi KM što predstavlja 65% ukupnog uvoza i povećanje od 10,7%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 2,3 milijarde KM što predstavlja 13% ukupnog uvoza roba i uvećan je za 12,1%. Posmatrano po zemljama povećanja uvoza roba u 2017. godini su zabilježena prilikom uvoza iz Rusije 17,5%, (0,8 p.p), Hrvatske 13,1% (1,3 p.p), Austrije 11,4%(0,4 p.p), Srbije 11,1%(1,2 p.p), Italije 8,6% (1 p.p), Kine 8,7% (0,6 p.p) i Njemačke 5,3%(0,6 p.p).

Intenziviranje vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom koje je potvrđeno visokim stopama rasta kako izvoza tako i uvoza roba, rezultiralo je vanjskotrgovinskim robnim deficitom od 7,1 milijardi KM što je više oko 340 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu, odnosno nominalno je uvećan za 5% u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, ako se metodom deflacionisanja odstrani utjecaj povećanja izvoznih i uvoznih cijena može se konstatovati da je bh. robni deficit u 2017. godini bio u rangu prošlogodišnjeg, odnosno da je stagnirao u realnom smislu.

Posmatrano po proizvodima najznačajnija povećanja a samim tim i doprinosi povećanju robnog deficita su registrirana su u okviru kategorija kameni ugalj, nafta i naftni derivati, te motornih vozila. Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u Bosni i Hercegovini na kraju 2017. godine iznosila je 61% i u odnosu na isti period prethodne godine poboljšana je za skoro 3 p.p. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom u 2017. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 10: Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za 2017. godinu po HS klasifikaciji

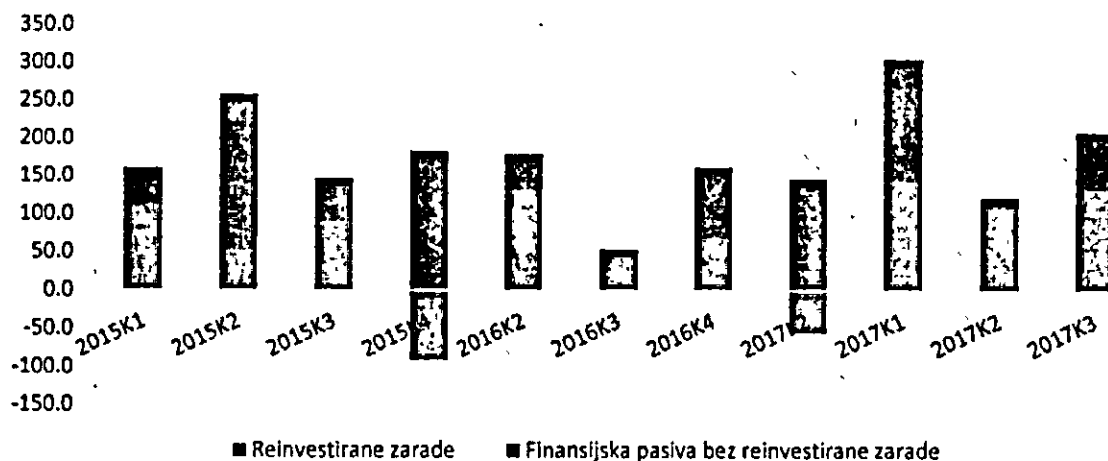
Izvoz i uvoz (skupina klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Poljevnost uvoza izvozom
	Jan_Dec_2016	Jan_Dec_2017	2017/2016 promjena %		Jan_Dec_2016	Jan_Dec_2017	2017/2016 promjena %		Jan_Dec_2016	Jan_Dec_2017	2017/2016 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	
UKUPNO	9416	11054	17,4	17,4	16140	18134	12,2	12,2	-6724	-7080	5,0	5,0	61,0%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORUJEKLA	172	173	0,6	0,0	488	510	4,5	0,14	-316	-337	6,6	0,31	33,9%
2 PROIZVODI BIJNOG PORUJEKLA	265	302	14,0	0,39	765	816	6,7	0,32	-500	-514	2,8	0,21	37,0%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORUJEKLA I BIJNOG	143	170	18,9	0,29	206	263	27,7	0,35	-63	-93	47,6	0,45	64,6%
4 PREHRAMBENE PRERADIVINE	355	363	2,3	0,08	1489	1536	3,2	0,29	-1134	-1173	3,4	0,58	23,6%
5 PROIZVODI MINERALNOG PORUJEKLA	747	1049	40,4	3,21	2014	2697	33,9	4,23	-1267	-1648	30,1	5,67	38,9%
6 PROIZVODI HEMISKE INDUSTRIJE Ili SRODNIH	772	958	24,1	1,98	1594	1680	5,4	0,53	-822	-722	-12,2	-1,49	57,0%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	319	359	12,5	0,42	1075	1178	9,6	0,64	-756	-819	8,3	0,94	30,5%
8 KOŽA I KRZNO	155	197	27,1	0,45	465	489	5,2	0,15	-310	-292	-5,8	-0,27	40,3%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	729	784	7,5	0,58	237	258	8,9	0,13	492	526	6,9	-0,51	303,9%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	241	279	15,8	0,40	405	409	1,0	0,02	-164	-130	-20,7	-0,51	68,2%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	507	566	11,6	0,63	1103	1192	8,1	0,55	-596	-626	5,0	0,45	47,5%
12 OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	673	707	5,1	0,36	330	337	2,1	0,04	343	370	7,9	-0,40	209,8%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPS, CEMENTA I SUŠNIH BISERI, PLEKMENTI METALI I	65	81	24,6	0,17	340	352	3,5	0,07	-275	-271	-1,5	-0,06	23,0%
14 NJIHOVI PROIZVODI, ORAGO BAZNI METALI I PROIZVODI	12	11	-8,3	-0,01	14	17	21,4	0,02	-2	-6	200,0	0,06	64,7%
15 OD BAZNIH METALA	1571	1976	25,8	4,30	1574	1955	24,2	2,36	-3	21	-800,0	-0,36	101,1%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	1046	1290	23,3	2,59	2243	2525	12,6	1,75	-1197	-1235	3,2	0,57	51,1%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	319	335	5,0	0,17	1160	1258	8,4	0,61	-841	-923	9,8	1,22	26,6%
18 SATOVI, MIERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	25	29	16,0	0,04	220	222	0,9	0,01	-195	-193	-1,0	-0,03	13,1%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	171	194	13,5	0,24	10	14	40,0	0,02	161	180	11,8	-0,28	1385,7%
20 RAZNI PROIZVODI	1125	1226	9,0	1,07	398	419	5,3	0,13	727	807	11,0	-1,19	292,6%
21 UMYETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	1340,2%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

5. Strane direktne investicije

Prema posljednjim podacima CBBiH u platnom bilansu za prva tri kvartala 2017. god. ukupna strana ulaganja su iznosila 630,8 mil. KM (neto finansijska pasiva). Time su ukupna SDU za devet mjeseci veća za 60,6% u odnosu na isti period prošle godine. Učešće reinvestiranih zarada u prva tri kvartala 2017. godine je bilo 60,8% i manje je od učešća u istom periodu 2016. godine, kada je iznosilo 63,5%.

Grafikon 13: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015, 2016. i 2017. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Tabela 11: SDU po kvartalima u 2013, 2014, 2015, 2016. i 2017. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	333,2	182,7	2,1	-50,5	467,6
2014	263,5	215,4	134,6	185,0	798,5
2015	159,3	257,1	146,0	91,4	653,8
2016	178,7	53,2	160,9	89,5	482,2
2017	303,4	120,9	206,5		

Izvor: CBBiH

Prema najnovijoj ocjeni (08.09.2017. godine) agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima dok je u februaru 2016. agencija Moody's Investors Service potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“.